

Sygnatura akt I C 967/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Wrocław, dnia 21 października 2014 r.

Sąd Okręgowy we Wrocławiu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Sławomir Urbaniak

Protokolant: Irmina Szawica

po rozpoznaniu w dniu 2 października 2014 r. we Wrocławiu

sprawy z powództwa B. K. (1), I. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie (...)

o odszkodowanie

I. zasądza od strony pozwanej na rzecz każdej z powódek kwoty po 30.130 zł (trzydzieści tysięcy sto trzydzieści złotych) wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 22 października 2014 r.;

II. dalej idące powództwa obu powódek oddala;

III. zasądza od strony pozwanej na rzecz każdej z powódek kwoty po 3.054,54 zł tytułem zwrotu kosztów procesu;

IV. nakazuje stronie pozwanej aby uiściła na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego we Wrocławiu) kwotę 1.939,17 zł tytułem kosztów sądowych;

V. nakazuje powódkom aby uiściły na rzecz Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego we Wrocławiu) kwoty po 292,90 zł tytułem kosztów sądowych.

I C 967/12

UZASADNIENIE

Powódki B. K. (1) i I. S. wniosły w pozwie o zasądzenie od Skarbu Państwa odszkodowania w kwocie 78.000 zł solidarnie na rzecz obu powódek z odsetkami ustawowymi od 1.10.2011 r. w związku z bezprawnym pozbawieniem prawa własności nieruchomości położonej w jednostce ewidencyjnej obręb D., Starostwo Powiatowe w K., działka oznaczona geodezyjnie numerem (...) o powierzchni 0,38 ha, objęta księgą wieczystą (...) Sądu Rejonowego w Kłodzku, Wydziału V Ksiąg Wieczystych na podstawie wydanej z naruszeniem prawa decyzji Wojewody (...) z 13.12.1991 r., znak (...) (...) - (...), stwierdzającej nabycie tej nieruchomości bezprawnie przez Gminę L., co zostało stwierdzone decyzją Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji nr (...) z 29.03.2011 r., (...), opatrzoną klauzulą ostateczności z 21.06.2011 r.

W uzasadnieniu powódki wskazały, że są spadkobierczyniami po 1/2 każda spadku po ojcu E. S. - właścicielu zabudowanej nieruchomości położonej w Gminie L., nabytej 9.05.1952 r. na mocy umowy sprzedaży nieruchomości zawartej w formie aktu notarialnego. Na mocy decyzji Wojewody (...) z 13.12.1991 r. stwierdzono nabycie tej nieruchomości bezprawnie przez Gminę L.. Powyższa decyzja wydana została w oparciu o przepis art. 15 ustawy z 10.05.1990 r. - przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych w myśl której na wniosek gminy, grunty Państwowego Funduszu (...) położone na terenie gminy mogą być

przekazane na jej własność. Następnie Gmina L., w oparciu o powyższą, bezprawną decyzję sprzedała przedmiotową nieruchomość 27.08.1993 r. osobie fizycznej - T. Ż. (1).

W związku z tym, że przedmiotowa nieruchomość w dniu komunalizacji, tj. 27.05.1990 r. stanowiła własność osoby fizycznej - E. S., poprzednika prawnego wnioskodawczyń, Państwowy Fundusz (...) nie miał prawa rozporządzania przedmiotową nieruchomością, gdyż nie posiadał do niej tytułu prawnego. Wnioskodawczyni B. K. (1) wystąpiła z wnioskiem o stwierdzenie nieważności decyzji Wojewody (...) z 13.12.1991 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji decyzją nr (...) z 29.03.2011 r. stwierdził, iż przedmiotowa nieruchomość została nabyta przez gminę L. na podstawie wydanej z naruszeniem prawa decyzji Wojewody (...) z 13.12.1991 r., znak (...) (...) - (...). Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji wskazał, iż „(...) w dniu komunalizacji, tj. 27.05.1990 r. własność przedmiotowej nieruchomości przysługiwała osobie fizycznej (...) zasadne jest stwierdzenie, iż decyzja Wojewody (...) z 13.12.1991 r., znak (...) (...) - (...), w części dotyczącej działki nr (...), została wydana z naruszeniem prawa, bowiem okoliczności, o których mowa wyżej wywołały nieodwracalne skutki prawne”.

Szkoda wnioskodawczyń polega na utracie prawa własności nieruchomości zbytej na rzecz osoby trzeciej, na skutek bezprawnej komunalizacji. Wartość utraconej nieruchomości powódki oceniają na nie mniej niż 78.000 zł, przy uwzględnieniu powierzchni działki, wartości posadowionego budynku oraz jej położenia w atrakcyjnej turystycznie miejscowości oraz przy założeniu, że nieruchomość mogła być wykorzystywana na cele komercyjne (pensjonat).

Powódki wystąpiły o wypłatę należnego im odszkodowania w trybie postępowania administracyjnego i otrzymały odmowę motywowaną względami formalnymi, tj. utratą mocy obowiązującej art. 160 kpa. W tym stanie rzeczy, powódki wywodziły, że przysługuje im roszczenie odszkodowawcze w trybie art. 417(1) §2 k.c.

Powódki dochodziły zapłaty przedmiotowej kwoty wraz z odsetkami liczonymi od 1.10.2011 r. Powódki wskazały, że wystąpiły z wnioskiem do Wojewody (...) o wypłatę odszkodowania z tytułu bezprawnej utraty prawa własności nieruchomości 22.08.2011 r. w trybie

administracyjnym i od dnia doręczenia tego wniosku Wojewoda wiedział o żądaniu powódek. Wskazany wniosek stanowił zatem wezwanie do dobrowolnej zapłaty na rzecz powódek dochodzonej należności. Pomimo upływu okresu ponad 30 dni od doręczenia wniosku nie dokonano zapłaty żądanej kwoty. Powódki żądały zatem odsetek ustawowych od 1.10.2012 r., czyli dnia następującego po 30 dniach od dowiedzenia się pozwanego o roszczeniu powódek.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa reprezentowany przez Wojewodę (...) a zastępowany przez (...) wniósł o oddalenie powództwa w całości. Skarb Państwa w całości zaprzeczył wszystkim okolicznościom faktycznym podnoszonym przez powódki jako nieudowodnionym oraz zakwestionował powództwo co do wysokości i co do zasady. Strona pozwana podała, że wysokość szkody nie została w żaden sposób wykazana odpowiednimi dokumentami, a ciężar dowodowy w tym zakresie obciąża właśnie powódki. Przede wszystkim jednak strona pozwana kwestionowała powództwo co do zasady podważając istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanego a powstałą szkodą .

W ocenie pozwanego samo stwierdzenie niezgodności z prawem wydanej decyzji administracyjnej nie przesądza o powstaniu odszkodowawczej odpowiedzialności Skarbu Państwa. Istnienie niezgodności z prawem decyzji administracyjnej jest równoznaczne z zaistnieniem tylko jednej z przesłanek odpowiedzialności, nie przesądza jednak automatycznie o istnieniu pozostałych.

Zdaniem pozwanego Skarbu Państwa pomiędzy szkodą, na którą wskazują powódki a działaniem Skarbu Państwa brak jest adekwatnego związku przyczynowego, ponieważ to Gmina L. przyczyniła się do utraty własności nieruchomości przez poprzednika powódek, a działający w imieniu Skarbu Państwa Wojewoda wydał jedynie decyzję komunalizacyjną - będącą skutkiem niezgodnego z prawem i stanem faktycznym wniosku komunalizacyjnego Gminy L.. Na ukształtowanie treści decyzji Wojewody (...) z 13.12.1991 r., z której powódki wywodzą swoje roszczenie wpływ miały przedłożone przez Gminę L. karty inwentaryzacyjne nieruchomości przygotowane przez Komisję (...) Rady Gminy L. zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z 9.07.1990 r. w sprawie sposobu dokonywania inwentaryzacji mienia

komunalnego (M. P. Nr 30, poz. 235). Gmina L. wskazała na przedmiotową nieruchomość jako stanowiącą własność Skarbu Państwa (bez założonej księgi wieczystej) i podlegającą komunalizacji.

Zgodnie z art. 160 § 3 kpa, mającym zastosowanie w niniejszej sprawie, odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 kpa, chyba, że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności. W przedmiotowej sprawie, w ocenie pozwanego, winę za wydanie przez Wojewodę (...) decyzji z 13.12.1991 r. ponosi Gmina L..

Decyzja Wojewody (...), którą powódki wskazują jako źródło szkody ma charakter deklaratoryjny, stwierdza ona jedynie, że nieruchomość Skarbu Państwa staje się własnością Gminy. Źródłem szkody w niniejszym postępowaniu może być więc jedynie zdarzenie, które doprowadziło do utraty prawa własności nieruchomości przez powódki, a powódki nadal nie wskazały takiego zdarzenia. Natomiast zdarzeniem tym nie jest decyzja komunalizacyjna, która jedynie stwierdziła nabycie przez Gminę prawa własności nieruchomości należącej uprzednio do Skarbu Państwa.

Skarb Państwa dodatkowo wskazywał jeszcze, że przedmiotową nieruchomość nabył przez zasiedzenie w roku 1983, albowiem władał nią jak właściciel od 1953 r.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powódki na mocy postanowienia Sądu Rejonowego w Gliwicach z 13.03.2001 r. zostały spadkobierczyniami po 1/2 każda po ojcu E. S..

Dowód: postanowienie Sądu Rejonowego w Gliwicach z 13.03.2001 r., sygn. I Ns 236/01-

akta administracyjne (...) - k.4.

E. S. na podstawie aktu notarialnego o numerze rep. (...), sporządzonego 9.05.1952 r. został właścicielem zabudowanej nieruchomości położonej w miejscowości D., w gminie L.. Przedmiotowa nieruchomość, obejmowała powierzchnię 0,38 ha i zgodnie z wykazem zmian gruntowych, składała się z działek ewidencyjnych nr (...).

Dla tej nieruchomości prowadzona była przez Sąd Rejonowy w Kłodzku księga wieczysta nr KW (...), w której E. S. ujawniony został jako właściciel.

Dowód: umowa notarialna sprzedaży nr rep. (...) - k.74-77.

W roku 1960 właściciel E. S. zakupioną nieruchomość wdzierzał osobie trzeciej.

Dowód: umowa dzierżawy z 9.11.1960 r., k. 78.

W rejestrze gruntów założonym w roku 1962 nie odnotowano wpisu E. S. jako właściciela lub władającego nieruchomością.

Przedmiotowa nieruchomość E. S. położona w miejscowości D. i składająca się z działek (...) oznaczona została wtórnie jako działka o numerze (...). **Dowód:**

- postanowienie z 26.07.2010 r. - k.64,

- postanowienie z 30.09.2010 r.- k.65-66

- zawiadomienie wydziału ksiąg wieczystych w przedmiocie oznaczenia nieruchomości z 5.10. 2010 r.- k.67,

- zawiadomienie o wpisie ostrzeżenia do księgi wieczystej nr (...), k.68,

- odpis księgi wieczystej nr (...) - k.69,

- odpis księgi wieczystej nr (...) - k.70,

- wypis z rejestru gruntów KW (...) wyrys z mapy ewidencyjnej mapa geodezyjna- k.71-73.

Od momentu założenia operatu ewidencji gruntów i budynków, po dokonany pomiarze stanu posiadania w latach 1962-1963, po przeanalizowaniu zapisów rejestrów dla gminy K., ustalono, że władającym nieruchomością był H. Z..

Nieruchomość ta z mocy prawa uznana została jako własność Skarbu Państwa na mocy dekretu z 8.03.1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz.U.R.P. Nr 13, poz. 87,ze zm.).

Decyzją Burmistrza Miasta i Gminy K. z 23.10.1990 r. znak: (...), działka nr (...) została wykreślona z grupy rejestrowej (...) i wpisana do grupy rejestrowej (...) - Państwowy Fundusz (...)

Dowód:

- decyzja Burmistrza Miasta i Gminy K. z 23.10.1990 r. znak: Nr (...), akta postępowania administracyjnego (...) - k.77,

- pismo starostwa powiatowego w K. z 24.02.2011 r.- k. 99.

Gmina L. złożyła w grudniu 1991 r. Wojewodzie (...) wniosek komunalizacyjny. Wraz z wnioskiem gmina L. przedłożyła karty inwentaryzacyjne nieruchomości przygotowane przez Komisję (...) Rady Gminy L. zgodnie z uchwałą Rady Ministrów z 9.07.1990 r. w sprawie sposobu dokonywania inwentaryzacji mienia komunalnego (M. P. Nr 30, poz. 235). Gmina L. wskazała na przedmiotową

nieruchomość jako stanowiącą własność Skarbu Państwa (bez założonej księgi wieczystej) i podlegającą komunalizacji.

Wojewoda (...) działając na podstawie art. 18 ust. 1 w związku z art. 15 ustawy z 10.05.1990 r. - przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191 z późn. zm.), decyzją z 13.12.1991 r., znak: (...) (...) - (...), stwierdził nabycie przez Gminę L., własności szeregu nieruchomości Państwowego Funduszu (...) oznaczonych w ewidencji gruntów w jednostce ewidencyjnej obręb D., zgodnie ze sporządzonym spisem, opisanych w kartach inwentaryzacyjnych nr (...), stanowiących integralną część decyzji, w tym działki nr (...) opisanej w karcie inwentaryzacyjnej nr (...). Karta inwentaryzacyjna stanowiąca integralną część decyzji komunalizacyjnej nie wskazuje, iż dla przedmiotowej nieruchomości była prowadzona księga wieczysta o numerze KW (...).

Dowód: decyzja komunalizacyjna z 13.12.1991r., znak: (...) wraz z kartą inwentaryzacyjną nieruchomości, k. 38-42.

Decyzja komunalizacyjna Wojewody była podstawą wniosku wieczystoksięgowego nr Dz.KW. (...) i podstawą założenia dla przedmiotowej nieruchomości nowej księgi wieczystej nr KW (...).

Przedmiotowa nieruchomość stanowiąca działkę nr (...) została następnie przez Gminę L. sprzedana Panu T. Ż. (2) 27.08.1993r., Rep. A (...).

Dowód: odpis księgi wieczystej nr (...) k.69, akt notarialny z 27.08.1993r. k. 41-42 akta administracyjne (...).

B. K. (1) wystąpiła 1.06.2010 r. z wnioskiem o stwierdzenie nieważności w/w decyzji komunalizacyjnej w zakresie dotyczącym działki nr (...). Wnioskodawczyni podniosła, iż właścicielem wspomnianej nieruchomości był poprzednik prawny wnioskodawczyni E. S., który nabył nieruchomość 9.05.1952 r., na mocy umowy sprzedaży nieruchomości zawartej w formie aktu notarialnego (nr rep. (...)). Państwowy Fundusz (...) nie miał więc prawa rozporządzania przedmiotową nieruchomością, bowiem nie posiadał do niej tytułu prawnego. Powyższa okoliczność, zdaniem powódek, uzasadniała stwierdzenie nieważności decyzji komunalizacyjnej w części dotyczącej działki nr (...).

Decyzją nr (...) z 29.03.2011 r. opatrzoną klauzulą ostateczności 21.06.2011 r. Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji stwierdził, że decyzja Wojewody (...) z 13.12.1991 r. została wydana z naruszeniem prawa. Wskazał, że w dniu komunalizacji, tj. 27.05.1990 r. własność przedmiotowej nieruchomości przysługiwała osobie fizycznej (...) zasadne jest stwierdzenie, iż decyzja Wojewody (...) z 13.12.1991 r., znak (...) (...) - (...), w części dotyczącej działki nr (...), została wydana z naruszeniem prawa, bowiem okoliczności, o których mowa wyżej wywołały nieodwracalne skutki prawne. Nieruchomość gruntowa będąca przedmiotem komunalizacji nie stanowiła mienia ogólnonarodowego obejmującego nieruchomości Państwowego Funduszu (...). W skład Państwowego Funduszu (...) nie mogły i nie wchodziły nieruchomości stanowiące własność osób fizycznych.

Dowód: decyzja nr (...) z 29.03.2011 r., k. 9-10.

Nieruchomość położona w (...) (działka gruntu nr (...)), w gminie L., będąca przedmiotem decyzji komunalizacyjnej, do której prawa roszczą powódki to działka gruntu o powierzchni 3800m², na której posadowiony jest budynek o konstrukcji drewnianej na podmurówce z kamienia. Jest to budynek mieszkalno – gospodarczy o powierzchni 152,48m², w tym powierzchnia części mieszkalnej to 103,2m², natomiast części gospodarczej 49,28m². Budynek w części mieszkalnej posiada 4 pokoje i kuchnię bez łazienki i ubikacji, ogrzewany jest tylko 1 piecem, nie posiada instalacji wodnej ani kanalizacyjnej, dojazd do nieruchomości to leśna droga gruntowa o znacznym nachyleniu, w okresie zimowym dojazd do posesji jest niemożliwy. Powyższa

nieruchomość nie spełnia żadnych kryteriów pozwalających prowadzić na niej jakąkolwiek działalność gospodarczą.

Dla tej nieruchomości wydział ksiąg wieczystych prowadzi dwie księgi wieczyste o nr (...).

W roku 1990 Gmina L. nie posiadała miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, który został zatwierdzony dopiero w roku 1992. Dla przedmiotowego terenu ustanowiono wówczas funkcję lasu. Obecnie w Studium (...) dopuszczalne jest zagospodarowanie tego terenu użytkami rolnymi, dopuszczalna jest budowa plantacji i innych form inwestycji rolnych. Niedopuszczalna jest trwała zabudowa. Dopuszczono możliwość realizacji infrastruktury turystycznej z wyjątkiem lokalizacji budynków.

W związku tym, że brak jest planu miejscowego przeznaczenia na rok 1990 biegły rzeczoznawca ustalił przeznaczenie terenu na podstawie faktycznego sposobu użytkowania nieruchomości. Do wyceny przyjęto przeznaczenie nieruchomości na zabudowę mieszkalno- gospodarczą. Stan techniczny nieruchomości ustalono na rok 1990. Kierując się notowaniami cen sprzedaży podobnych nieruchomości oraz przepisami ustawy o gospodarce nieruchomościami wartość rynkową szacowanej nieruchomości określono przy zastosowaniu podejścia porównawczego, metodą porównywania parami. W tym celu biegła przeanalizowała ceny transakcyjne oraz rynek ofert nieruchomości położonych w gminie L., S. i R.. Po analizie stanu prawnego nieruchomości i przepisów dotyczących nieruchomości komercyjnych biegła oceniła, że z uwagi na przeznaczenie nieruchomości oraz usytuowanie prowadzenie jakiejkolwiek działalności gospodarczej było i jest niemożliwe. Nieruchomość dla użytkowania alternatywnego komercyjnie nie przedstawia żadnej wartości.

Według aktualnego sposobu użytkowania wartość rynkowa nieruchomości według stanu z roku 1990 i w poziomie cen roku 2011 została określona na kwotę 60.260 złotych. Biegła dodała, że wartość wycenianej nieruchomości na przestrzeni lat 2011-2014 nie uległa zmianie, albowiem ceny nieruchomości na obszarze K. pozostają w stagnacji.

Określona wartość mieści się w przedziale cen transakcyjnych uzyskiwanych na rynku za podobne nieruchomości w badanym okresie. Wartość ta dotyczy całej nieruchomości zabudowanej to znaczy części mieszkalnej z pomieszczeniami gospodarczymi oraz z działką gruntu.

Dowód: opinia biegłego sądowego A. P. z 30.09.2013 r. – k. 137-167, pisemna opinia uzupełniająca k.223-225, ustna opinia uzupełniająca e-protokół z 2.10.2014 r.

Powódki wystąpiły o wypłatę odszkodowania w wysokości 500.000 zł na rzecz obu powódek w trybie postępowania administracyjnego i otrzymały odmowę motywowaną względami formalnymi, tj. utratą mocy obowiązującej art. 160 kpa.

Dowód:

- wniosek o wypłatę odszkodowania z tytułu bezprawnej utraty prawa własności nieruchomości z 22.08.2011 r. wraz z dowodem nadania listem poleconym, k. 11-14,
- postanowienie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 3.10.2011 r. - k. 15-16,
- postanowienie Ministra Administracji i Cyfryzacji z 20.01.2012 r.- k. 17-18.

Sąd zważył co następuje:

Powódki B. K. (1) i I. S. wniosły o zasądzenie od Skarbu Państwa reprezentowanego w niniejszej sprawie przez – Wojewodę (...), odszkodowania w kwocie 78.000 zł solidarnie na ich rzecz z odsetkami ustawowymi od 1.10.2011 r. tytułem

naprawienia szkody wyrządzonej powódkom przez wydanie niezgodnej z prawem decyzji Wojewody (...) z 13.12.1991 r. stwierdzającej nabycie przez Gminę L. nieruchomości położonej w D., oznaczonej geodezyjnie numerem (...) o powierzchni 0,38 ha do której to nieruchomości powódki roszczą sobie prawo własności. Powódki wskazały, że są następcami prawnymi właściciela tej nieruchomości E. S.. W wyniku wszczętego na ich wniosek postępowania Minister Spraw Wewnętrznych i Administracji decyzją nr (...) z 29.03.2011 r. stwierdził, że wydanie decyzji komunalizacyjnej Wojewody (...) z dnia 13.12.1991 r. nastąpiło z naruszeniem prawa. W uzasadnieniu decyzji Minister wskazał, że w dniu komunalizacji, tj. 27.05.1990 r. własność przedmiotowej nieruchomości przysługiwała osobie fizycznej i nie stanowiła mienia ogólnonarodowego obejmującego nieruchomości Państwowego Funduszu (...), które zgodnie z przepisami ustawy z 10.05.1990 r. - przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych (Dz. U. Nr 32, poz. 191 ze zm.) mogłyby podlegać komunalizacji.

W odpowiedzi na pozew (...) reprezentująca Wojewodę (...) wniosła o oddalenie powództwa w całości. Strona pozwana zakwestionowała powództwo co do zasady podważając istnienie adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy działaniem pozwanego a powstałą szkodą. W ocenie pozwanego zaistnienie niezgodności z prawem decyzji administracyjnej jest równoznaczne ze spełnieniem tylko jednej z przesłanek odpowiedzialności, nie przesądza jednak automatycznie o istnieniu pozostałych. Zdaniem pozwanego Skarbu Państwa pomiędzy szkodą, na którą wskazują powódki a działaniem Skarbu Państwa brak jest adekwatnego związku przyczynowego, ponieważ to Gmina L. przyczyniła się do utraty własności nieruchomości przez poprzednika powódek, a działający w imieniu Skarbu Państwa Wojewoda wydał jedynie decyzję komunalizacyjną - będącą skutkiem niezgodnego z prawem i stanem faktycznym wniosku komunalizacyjnego Gminy L.. Wskazywał ponadto, że decyzja komunalizacyjna jedynie stwierdziła nabycie przez Gminę prawa własności nieruchomości należącej uprzednio do Skarbu Państwa.

W ocenie Sądu powództwo było zasadne. Sąd uwzględnił żądanie powódek w przeważającej części ograniczając wysokość odszkodowania do ustalonej w tym postępowaniu wysokości szkody.

Ustalenia faktyczne Sąd oparł przede wszystkim na pisemnych dowodach z dokumentów zebranych w niniejszym postępowaniu i postępowaniu administracyjnym, a to w szczególności na decyzji Wojewody (...) z 13.12.1991 r. oraz decyzji nadzorczej Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 29.03.2011 r., jak i innych dokumentach potwierdzających stan prawny przedmiotowej nieruchomości i tytuł prawny powódek do tej nieruchomości, natomiast wysokość szkody określona została na podstawie opinii biegłego sądowego A. P..

Podstawę rozstrzygnięcia stanowią przepisy art. 160 § 1 k.p.a. w zw. z art. 5 ustawy z dnia 17.06.2004 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2004 r. Nr 162, poz. 1692 z późn. zm.), z odwołaniem

się do stanowiska przyjętego w uchwale Pełnego Składu Izby Cywilnej Sądu Najwyższego z 31.03.2011 r. (III CZP 112/2010, OSNC 2011, nr 7-8, poz. 75).

Nie ma zastosowania w niniejszej sprawie przywołany przez stronę powodową art. 417¹ § 2 k.c. Artykuł ten został dodany do kodeksu cywilnego ustawą z 17.06.2004 r. o zmianie ustawy - kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 19 lipca 2004 r.). Z mocy art. 5 tej ustawy do zdarzeń i stanów prawnych powstałych przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy stosuje się uprzednio obowiązujące przepisy w tym m.in. art. 160 i art. 161 § 5 kodeksu postępowania administracyjnego. Ustawa ta weszła w życie z dniem 1.09.2004 r.

Zgodnie z uchwałą pełnego składu Sądu Najwyższego z 31.03.2011 r., sygn. akt II CZP 112/10 (OSNC 2011)7-8/75) do roszczeń o naprawienie szkody wyrządzonej ostateczną decyzją administracyjną wydaną przed dniem 1.09.2004 r., której nieważność lub wydanie z naruszeniem art. 156 k.p.a. stwierdzono po tym dniu ma zastosowanie art. 160 § 1,2,3 i 6 k.p.a.

Wykładnia art. 5 ustawy z 17.06.2004 r. o zmianie ustawy kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw, uwzględniająca założone przez jego twórców zasady *lex retro non agit* i *tempus regit actum*, prowadzi do wniosku, że zdarzeniem w rozumieniu tego przepisu jest wydanie ostatecznej

wadliwej decyzji; w konsekwencji do takich decyzji, podjętych przed dniem wejścia w życie ustawy nowelizującej, powinno się stosować art. 160 k.p.a., chociażby decyzje nadzorcze zapadły później, tj. po 1.09.2004 r. (patrz też wyrok SN z 8.07.2011 r., sygn. akt IV CSK 567/10, lex nr 1001331). Ostateczna decyzja nadzorcza, stwierdzająca nieważność lub niezgodność z prawem, pozwala jedynie na dochodzenie roszczeń odszkodowawczych i wszczęcie odpowiedniego postępowania sądowego. Wraz z decyzją nadzorczą powstaje wymagany przez ustawę "stan prawny" złożony z kilku zdarzeń, a w skład tego "stanu prawnego" wchodzi właśnie w pierwszej kolejności wydanie decyzji administracyjnej nieważnej lub niezgodnej z prawem.

Zgodnie z art. 160 § 1 k.p.a. stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a. albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji, służy roszczenie o odszkodowanie za poniesioną rzeczywistą szkodę, chyba że ponosi ona winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie. Z mocy § 2 art. 160 k.p.a. do odszkodowania stosuje się przepisy kodeksu cywilnego, z wyłączeniem art. 418 tego kodeksu. Zgodnie z § 3 tegoż artykułu odszkodowanie przysługuje od organu, który wydał decyzję z naruszeniem przepisu art. 156 § 1 k.p.a., chyba że winę za powstanie okoliczności wymienionych w tym przepisie ponosi inna strona postępowania dotyczącego tej decyzji; w tym ostatnim przypadku roszczenie o odszkodowanie służy w stosunku do strony winnej powstania tych okoliczności.

W sprawie o odszkodowanie za szkodę poniesioną na skutek wydania przed dniem 1.09.2004 r. decyzji administracyjnej, której nieważność została stwierdzona ostateczną decyzją administracyjną po tym dniu dopuszczalna jest droga sądowa (patrz uchwała Sądu Najwyższego z 6.11.2008 r., sygn. akt III CZP 101/08, OSNC 2009/4/57).

W ocenie Sądu spełnione zostały wszystkie przesłanki wymagane przez art. 160 § 1, 2, 3 k.p.a. do dochodzenia odszkodowania przez powódki. Do ziszczenia się odpowiedzialności odszkodowawczej pozwanego Skarbu Państwa niezbędne jest zaistnienie następujących przesłanek:

- a) bezprawne działanie pozwanego podmiotu,
- b) zaistnienie szkody,
- c) związek przyczynowy pomiędzy działaniem pozwanego podmiotu a szkodą.

Bezsporne między stronami było, że decyzja Wojewody (...) z 13.12.1991 r., wydana w oparciu o przepisy ustawy z 10.05.1990 r. - przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych

(Dz. U. Nr 32, poz. 191 ze zm.) zwanej dalej ustawą komunalizacyjną była niezgodna z prawem. Przywołany przepis obowiązujący w chwili wydawania wadliwej decyzji stanowił, iż „na wniosek gminy, grunty Państwowego Funduszu (...) położone na terenie tej gminy mogą być przekazane na jej własność.”. Jak wynika z decyzji nadzorczej Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 29.03.2011 r. i ustalonych w sprawie okoliczności własność przedmiotowej nieruchomości w chwili wydawania decyzji komunalizacyjnej przysługiwała osobie fizycznej albowiem została nabyta przez E. S. w 1952 r. i nie mogła podlegać komunalizacji jako mienie ogólnonarodowe. Konsekwencją dokonanej komunalizacji była następcza sprzedaż tej nieruchomości osobie trzeciej. A zatem przyjąć trzeba, że niezgodna z prawem decyzja Wojewody wywołała nieodwracalne skutki prawne. W związku z takim tokiem wydarzeń wadliwa decyzja Wojewody (...) nie mogła już zostać unieważniona (ze względu na ochronę praw nabytych przez osobę trzecią) i dlatego organ nadzorczy mógł tylko stwierdzić, że decyzja została wydana z naruszeniem prawa. O nieodwracalności skutków prawnych można bowiem mówić wtedy, gdy cofnięcie, zniesienie skutków prawnych wymaga takich działań, do których organ administracji publicznej nie ma umocowania ustawowego, czyli nie może zastosować formy aktu administracyjnego indywidualnego, nie może też skorzystać z drogi postępowania administracyjnego.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z 6.02.2004 r., II CK 433/o stwierdzenie, że decyzja wydana została z naruszeniem prawa, przesądza o odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę poniesioną w wyniku wadliwej decyzji. Artykuł 160 § 1 k.p.a. stanowi bowiem samodzielną, wyłączną podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkodę będącą następstwem wydania decyzji rażąco naruszającej prawo lub nieważnej. Zgodnie z art. 160 § 1 k.p.a., roszczenie odszkodowawcze przysługuje stronie, która poniosła szkodę na skutek wydania decyzji z naruszeniem art. 156 § 1 albo stwierdzenia nieważności takiej decyzji. Stwierdzenie nieważności decyzji, podobnie jak stwierdzenie, że decyzja została wydana z naruszeniem prawa, stanowi zatem - jak wyjaśnił Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z 21.03.2003 r., III CZP 6/03 (OSNC 2004, nr 1, poz. 4) - wypełnienie podstawowej przesłanki przewidzianej w art. 160 § 1 k.p.a. odpowiedzialności odszkodowawczej.

W tym znaczeniu sąd orzekający o roszczeniu odszkodowawczym przewidzianym w art. 160 § 1 k.p.a. jest związany administracyjną decyzją nadzorczą, stwierdzającą jej wydanie z naruszeniem prawa. W postępowaniu cywilnym niedopuszczalna jest kontrola prawidłowości zastosowania prawa materialnego stanowiącego podstawę wydania decyzji administracyjnej (wyrok Sądu Najwyższego z 16.12.2009 r., I CSK 175/09).

Niezależnie od faktu związania Sądu nadzorczą decyzją administracyjną Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 29.03.2011 r. stwierdzającą bezprawność działania pozwanej jednostki Skarbu Państwa stwierdzić należało, że bezprawność działań tej jednostki jest również konsekwencją braku realizacji przyznanych wojewodzie kompetencji nadzorczych w postępowaniu komunalizacyjnym. Pozwana jednostka nie może bronić się podając, że odpowiedzialność za powstanie szkody w postaci utraty własności nieruchomości ponosi Gmina L., która wraz z wnioskiem komunalizacyjnym przedłożyła niezgodne z prawem i stanem faktycznym dokumenty inwentaryzacyjne, gdzie nieruchomość należąca do poprzednika prawnego powódek zakwalifikowana została jako znajdująca się w zasobach Narodowego Funduszu (...), a działający w imieniu Skarbu Państwa Wojewoda wydał jedynie decyzję komunalizacyjną - będącą skutkiem działania tej Gminy.

Po pierwsze zaznaczyć trzeba, że spis inwentaryzacyjny o którym mowa w art. 17 ustawy z 1990 r. - przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym nie ma charakteru decyzji administracyjnej, lecz powinien być w świetle przepisów k.p.a. traktowany raczej jako wniosek o wszczęcie postępowania w sprawie nabycia mienia komunalnego, który - zgodnie z ogólnymi regułami postępowań administracyjnych, wszczynanych na wniosek - zawiera propozycję decyzji określonej treści (glosa do uchwały SN z 19.02.1991 r., III CZP 3/91. teza nr (...)). Ustalenia zawarte w spisie inwentaryzacyjnym, nie mogą przesądzać o uznaniu, że określone mienie stało się mieniem właściwej jednostki. Po drugie w postępowaniu komunalizacyjnym wojewoda sprawował funkcje nadzorcze (wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w W. z 7.03.2007 r., I SA/Wa 1217/06). Nie przeprowadzenie

właściwej kontroli uniemożliwiło wyjaśnienie - w postępowaniu zakończonym decyzją Wojewody - kwestii własności przedmiotowej nieruchomości i istnienia założonej dla tej nieruchomości księgi wieczystej.

W tej sytuacji pozwany niezasadnie zarzuca, że zgodnie z art. 160 § 3 kpa, odszkodowanie winno przysługiwać od Gminy L. jako organu winnego powstania okoliczności wymienionych w tym przepisie.

Należy jeszcze zaznaczyć, że okoliczność sklasyfikowania nieruchomości należącej do poprzednika powódek jako przynależnej do Narodowego Funduszu (...) nie była konsekwencją działań tej Gminy. Geneza takiego zakwalifikowania nieruchomości powódek sięga wiele lat wstecz, kiedy struktury gminne nie były jeszcze wyodrębnione. Jak wynika z decyzji z 23.10.1990 r. (k. 81 akta administracyjne) pierwotnie nieruchomość ta stała się własnością Skarbu Państwa na mocy dekretu z dnia 8.03.1946 r. o majątkach opuszczonych i ponemieckich. Powyższa nieruchomość od 1963r. wprowadzona została do rejestru ewidencji gruntów zgodnie ze stanem posiadania (władania). Wykazano wówczas, że osobą władającą jest H. Z., który nie figurował w ewidencji ludności

ani nie przedłożył dokumentów potwierdzających nabycie własności tej nieruchomości. W roku 1972 sporządzony został protokół przez pracownika biura (...) na okoliczność ustalenia aktualnych użytkowników nieruchomości w którym taki (nieprawidłowy) stan prawny został utwierdzony. W konsekwencji nieruchomość ta została przyjęta do (...) na podstawie decyzji Burmistrza Miasta i Gminy K. z 23.10.1990 r.

Podsumowując tę część rozważań przyjąć trzeba, że jednostka Skarbu Państwa - Wojewoda (...) - wydając decyzję uznaną za niezgodną z prawem dopuściła się działań bezprawnych.

Zgodzić się należy w tym miejscu ze stroną pozwaną, że istotnie stwierdzenie przez uprawniony organ administracyjny niezgodności decyzji administracyjnej z prawem wiąże sąd w zakresie wypełnienia podstawowej przesłanki odpowiedzialności odszkodowawczej przewidzianej w art. 160 k.p.a., ale nie przesądza jeszcze o istnieniu pozostałych przesłanek tej odpowiedzialności wynikających z k.c., w tym także o wystąpieniu normalnego związku przyczynowego (por. uchwała (7) Sądu Najwyższego z 26.01.1989 r., III CZP 58/88, OSN 1989 Nr 9, poz. 129, uchwała Sądu Najwyższego z 21.03.2003 r., III CZP 6/03, OSN 2004 Nr 1, poz. 4). Odesłanie w art. 160 § 2 k.p.a. do przepisów kodeksu cywilnego dotyczy właśnie dalszych przesłanek odpowiedzialności odszkodowawczej. Każdorazowo zatem, dla stwierdzenia istnienia przesłanki normalnego związku przyczynowego między wadliwą decyzją a dochodzoną szkodą, konieczne jest dokonanie przez sąd, w oparciu o art. 361 § 1 k.c., oceny czy szkoda nastąpiłaby także wtedy gdyby zapadła decyzja zgodna z prawem (por. wyrok Sądu Najwyższego z 6.02.2004 r., II CK 433/02, nie publ.). Punktem wyjścia przy badaniu normalnego związku przyczynowego powinno być ustalenie, czy fakt wskazany jako sprawca przyczyna szkody stanowi *conditio sine qua non* jej wystąpienia (v. uchwała SN z 21.03.2003 r., III CZP 6/03, OSNC 2004/1/4). W razie stwierdzenia istnienia powiązania typu *conditio sine qua non*, trzeba jeszcze ustalić, czy przebieg badanego łańcucha zdarzeń jest normalny. Za normalne następstwo danego zdarzenia uważa się taki skutek, który zazwyczaj, w zwykłym porządku rzeczy jest konsekwencją tego zdarzenia.

Wbrew twierdzeniom pozwanego w sprawie zachodzi adekwatny związek przyczynowy pomiędzy bezprawnym działaniem pozwanego, a powstałą szkodą. Nie ulega wątpliwości, że gdyby została wydana decyzja zgodna z prawem czyli uwzględniającą status prawny nieruchomości objętej wnioskiem komunalizacyjnym, nie doszłoby do stwierdzenia nabycia własności tej nieruchomości na Gminę i jej dalszej sprzedaży osobie trzeciej i nie powstałaby szkoda po stronie powódek. Wykluczenie powiązania typu *conditio sine qua non*, wymaganego przez art. 361 § 1 k.c., uzasadniałoby jedynie ustalenie, że sprzedaż gruntu osobie trzeciej (która w niniejszej sprawie nastąpiła w wyniku decyzji komunalizacyjnej i której zrealizowanie stało się przyczyną stwierdzenia wywołania nieodwracalnych skutków prawnych), nastąpiłoby także i bez działania pozwanego podmiotu. Prawdopodobieństwo takiego toku zdarzeń nie zostało wykazane. Pozwany broni się podając, że nabycie mienia komunalnego było czynnością pochodną i stanowiło w istocie konsekwencję uwłaszczenia gmin częścią mienia ogólnonarodowego, dokonanego aktem ustawowym. Ale jak zostało wykazane w tym postępowaniu ta właśnie czynność pozwanej jednostki stanowiła nieodzowną przesłankę do podjęcia dalszych czynności, tj. założenia księgi wieczystej i odsprzedaży tej nieruchomości osobie trzeciej, prowadząc do nieodwracalnych skutków prawnych. Adekwatny związek przyczynowy w ujęciu art. 361 k.c. został więc wykazany

albowiem bezspornie zachowanie pozwanego stanowiło jedno z ogniw w normalnym toku zdarzeń, prowadzących do powstania szkody.

Należy zauważyć, że ustanowienie własności na podstawie art. 15 powołanej ustawy nastąpiło wprawdzie z mocy prawa, jednak w obrocie prawnym, przed wydaniem decyzji komunalizacyjnej gmina nie mogła powoływać się na swoje prawo. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego (por. uchwałę z 30.12.1992 r., III CZP 157/92, OSNCP 1993, nr 5, poz. 84 i uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 29.07.1993 r., III CZP 64/93, OSNCP 1993, nr 12, poz. 209, które co prawda odnoszą się nabycia własności przez gminę na podstawie art. 5 tej ustawy ale mają analogiczne zastosowanie w sprawie niniejszej) nabycie własności na podstawie powołanej

ustawy następuje wprawdzie z mocy prawa, jednak w obrocie prawnym gmina w celu wykazania swojego tytułu do nieruchomości nie może skutecznie powoływać się na samo brzmienie wymienionego przepisu. Do wylegitymowania się przez osobę, która powołuje się na takie nabycie własności nieruchomości, konieczne jest okazanie decyzji komunalizacyjnej. Decyzja ta jest aktem deklaratoryjnym, w którym tkwi *sui generis* element konstytutywny, gdyż dopiero od chwili wydania takiej decyzji gmina może skutecznie powoływać się na swoje prawo.

W ostatniej kolejności należy ustalić czy takie działania pozwanego doprowadziło do powstania szkody. Bezspornie powódki nie mogą obecnie domagać się zwrotu nieruchomości albowiem po wydaniu zakwestionowanej decyzji, w roku 1993 doszło do rozporządzenia nieruchomością na rzecz innej osoby. A zatem przyjąć trzeba, że na skutek działań pozwanej jednostki powódki doznały szkody majątkowej. Ustalając wysokość należnego powódkom odszkodowania Sąd oparł się w szczególności na ustaleniach zawartych w opinii biegłego sądowego – rzeczoznawcy majątkowego A. P.. Zdaniem Sądu wnioski tej opinii są logiczne, spójne i w wystarczający sposób wyjaśniają zagadnienia wymagające wiadomości specjalnych. Biegła wskazała, że wartość rynkowa nieruchomości położonej w (...), ustalona według stanu z roku 1990 w poziomie cen roku 2011 wynosi 60.260 złotych. Określona wartość dotyczy całej nieruchomości zabudowanej to znaczy części mieszkalnej z pomieszczeniami gospodarczymi oraz z działką gruntu. Działka gruntu i budynek stanowią jedną nieruchomość określoną w jednej księdze wieczystej. Cenę ustalono kierując się notowaniami cen sprzedaży podobnych nieruchomości oraz przepisami ustawy o gospodarce nieruchomościami. Wartość rynkowa szacowanej nieruchomości określona została przy zastosowaniu podejścia porównawczego, metodą porównywania parami. W tym celu biegła przeanalizowała ceny transakcyjne oraz rynek ofert nieruchomości położonych w gminie L., S. i R.. Zestawione nieruchomości to działki gruntu zabudowane budynkami mieszkalno-gospodarczymi lub budynkami mieszkalnymi z budynkami gospodarczymi. Każda transakcja (w poszczególnej pozycji) uwzględnia w cenie wszystkie składniki nieruchomości (grunt i zabudowania). Wyceniana nieruchomość mieści się w granicach nieruchomości przyjętych do porównań. Biegła wyjaśniła również, że skoro do porównań przyjęte są nieruchomości podobne (tu z częścią gruntu użytkowanym rolniczo), to nie ma podstaw do rozdzielania użytków na budowlane i rolne. Niektóre użyte do porównań działki mają duże powierzchnie. Oczywiście jest, że te działki nie są użytkowane w całości jako grunty budowlane. Poza częścią budowlaną użytkowane są rolniczo. Tak samo jest z wycenioną nieruchomością. Część działki stanowią użytki związane z zabudową, a część sad. Zdaniem Sądu wszystkie wątpliwości które pojawiły się w zarzutach pisemnych do opinii biegła w sposób wyczerpujący wyjaśniła w ustnej opinii uzupełniającej złożonej na rozprawie. Zaznaczyć należy, że biegła dodała, iż wartość wycenianej nieruchomości na przestrzeni lat 2011-2014 nie uległa zmianie, albowiem ceny nieruchomości na obszarze K. pozostają w stagnacji.

Szkoda powódek polega na utracie prawa własności, przy czym zgodnie z art. 363 § 2 k.c. należy ją obliczyć według cen z daty ustalenia odszkodowania, chyba, że z ustalonego stanu faktycznego wynikają szczególne okoliczności, które przemawiałyby za przyjęciem cen obowiązujących w innej chwili. Zgodnie z uchwałą Sądu Najwyższego z 31.03.2011 r. III CZP 112/10 jeżeli ostateczna wadliwa decyzja administracyjna została wydana przed dniem wejścia w życie Konstytucji (16.10.1997 r.), odszkodowanie przysługujące na podstawie art. 160 § 1 k.p.a. nie obejmuje korzyści utraconych wskutek jej wydania, choćby ich utrata nastąpiła po wejściu w życie Konstytucji. W niniejszej sprawie wadliwa decyzja wydana została przed tą datą zatem odszkodowanie winno ograniczać się jedynie do rzeczywistej szkody. Rzeczywista szkoda polega bowiem na uszczerbku w dobrach poszkodowanego, polegającym na różnicy między ich stanem będących wynikiem zdarzenia

szkodzącego a stanem jaki istniałby, gdyby zdarzenie to nie wystąpiło. Zauważyć należy, że art. 361 § 1 k.c. wskazuje na "odpowiednią sumę pieniężną", a odpowiednio stosowane przy ustalaniu wysokości odszkodowania art. 134 ust. 3 i 4 ustawy z 21.08.1997 r. o gospodarce nieruchomościami, jako zasadę przewidyując wartość rynkową z uwzględnieniem aktualnego sposobu użytkowania i stanu nieruchomości w chwili dokonywania wyceny. Przez "aktualny sposób użytkowania" tym samym trzeba rozumieć stan istniejący w dacie wydania decyzji. Stanowisko to zgodne jest z ogólną zasadą,

że odszkodowanie powinno być adekwatne do rzeczywistej szkody, obejmującej utratę możliwości dotychczasowego sposobu wykonywania prawa a nie przyszłych szans jego zmiany, wynikającej z nieprzewidywalnego rozwoju zdarzeń w znaczącym odstępie czasowym. W związku tym, że brak jest planu miejscowego przeznaczenia na rok 1990 biegła sądowa ustaliła przeznaczenie terenu na podstawie faktycznego sposobu użytkowania nieruchomości. Do wyceny przyjęto przeznaczenie nieruchomości pod zabudowę mieszkalno- gospodarczą. Po analizie stanu prawnego nieruchomości i przepisów dotyczących nieruchomości komercyjnych biegła oceniła, że z uwagi na przeznaczenie nieruchomości oraz usytuowanie, prowadzenie jakiegokolwiek działalności gospodarczej było i jest niemożliwe.

Reasumując zatem uznać należało, że powódki wykazały wszelkie przesłanki do dochodzenia roszczeń odszkodowawczych w rozumieniu art. 361 § 1 k.c. Nastąpiło bowiem bezprawne działanie pozwanego, szkoda i normalny związek przyczynowy pomiędzy działaniem pozwanego a powstałą szkodą. W związku z tym uznać należy, że pozwany Skarb Państwa- Wojewoda (...) zobowiązany był do wypłaty odszkodowania za działanie organu, z którego szkoda wynikła.

Nadmienić trzeba jeszcze, że w przypadku postępowania sądowego obejmującego roszczenie związane z działalnością zlikwidowanej jednostki Skarbu Państwa powinna ją reprezentować jednostka organizacyjna Skarbu Państwa na którą przeszły kompetencje zlikwidowanej jednostki z którymi wiąże się dochodzone roszczenie. Jednostka organizacyjna, która wydała wadliwą decyzję – Wojewoda (...) - już nie istnieje i w związku z tym biernie legitymowana jest jednostka, która przejęła jego kompetencje czyli Wojewoda (...).

Dodać jeszcze należy, że niezasadny był też podnoszony przez stronę pozwaną zarzut zasiedzenia. W świetle dokonanych w sprawie ustaleń twierdzenia pozwanego, że Skarb Państwa władał tą nieruchomością jak właściciel od roku 1953 są nieprawdziwe. Pomijając w tym miejscu wszelkie kwestie proceduralne związane z instytucją zasiedzenia i wymaganym okresem posiadania wskazać należy, że w ocenie Sądu pozwany Skarb Państwa nie objął nieruchomości w posiadanie samoistne. Samoistne posiadanie polega na tym, że określona osoba faktycznie, w stosunku do oznaczonej nieruchomości, zachowuje się tak jak właściciel. Samo wpisanie Skarbu Państwa jako właściciela do ewidencji gruntów, które de facto formalnie nastąpiło dopiero w roku 1990 r. bez innych przejawów sprawowania przez niego władztwa nad nieruchomością nie może być uznane za objęcie tej nieruchomości w samoistne posiadanie, szczególnie jeżeli zważyć, że jak zostało ustalone w tym postępowaniu- nastąpiło to bez żadnej podstawy prawnej.

Mając powyższe na uwadze Sąd w pkt I wyroku zasądził na rzecz powódek po połowie kwotę 60.260 zł, albowiem jak wynika z postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku powódki nabyły spadek po swoim ojcu w częściach równych –po połowie. W pozostałej części powództwo co do należności głównej zostało oddalone.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 455 kc i 363 par. 2 kc w związku z art. 481 kc mając na względzie, że wysokość odszkodowania została określona według cen z chwili jego ustalenia i dopiero od momentu wydania orzeczenia przez Sąd strona pozwana pozostaje w opóźnieniu ze spełnieniem świadczenia w wysokości podanej w wyroku.

Podstawę orzeczenia o kosztach zawartego w punkcie III wyroku stanowił przepis art. 100 zdanie pierwsze k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań, koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone. Wyrażona w tym przepisie zasada kompensaty kosztów procesu znajduje zastosowanie w wypadku częściowego uwzględnienia żądań, co miało miejsce w sprawie będącej przedmiotem postępowania. Na koszty procesu poniesione przez powódki składały się: opłata sądowa od pozwu w kwocie 3.900 zł, zaliczka na opinię biegłego 1.485,04 zł, koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.617 zł wynikające z wartości przedmiotu sporu (na podstawie § 6 pkt 6

rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu - Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.), opłata skarbową od pełnomocnictwa w kwocie 17 zł oraz koszty opłaty od zażalenia 40 zł -razem 8.992,04 zł. Natomiast na koszty strony pozwanej składały się koszty zastępstwa procesowego w kwocie 3.600 zł (na podstawie art. 99 kpc w zw. z § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28.09.2002 r. W związku z tym, że powódki wygrały sprawę w 76,80 % (78.000 zł : 60.260 zł) powinny otrzymać zwrot kosztów w wysokości 6.944,28 zł (76,80 % z 9.042,04 zł), zaś strona pozwana, której obrona okazała się skuteczna w 23,20 %, powinna otrzymać zwrot kosztów w wysokości 835,20 zł (23,2 % z 3600 zł). Po potrąceniu obu kwot do zapłacenia na rzecz każdej z powódek pozostały kwoty po 3.054,54 zł, które zostały zasądzone w punkcie III wyroku.

Koszty sądowe obejmowały z kolei brakującą opłatę na opinię biegłego 2.290,37 zł i 234,60 zł wypłacone świadkowi T. Ż., łącznie 2.524,97zł, z czego powódkom Sąd w pkt V wyroku nakazał uiścić na rzecz Skarbu Państwa kwoty po 292,90 zł, zaś stronie pozwanej w punkcie IV wyroku kwotę 1.939,17 zł stosownie do tego w jakim stopniu strony przegrały proces.